

Gras slappe hap door alle regen

Ieuwe Hofstede: 'Bevangenheid een probleem op bedrijven die in juli slap gras voerden'

De koe is een herkauwer, een grazer. Maar is uitsluitend gras wel zo gezond voor de moderne melkkoe? Ondanks de hoge eisen aan het moderne melkveerantsoen is gras nog altijd het meest complete voer, zo blijkt uit een vragenronde langs specialisten.

Ik denk dat 24 uur weiden en uitsluitend gras voeren niet meer past bij de moderne melkkoe. Daarvoor schommelt de kwaliteit van het gewas te veel. De huidige koe heeft doorlopend hoogwaardig ruwvoer nodig, de holsteinkoe is een maiskoe', zegt Ieuwe Hofstede, rundveespecialist en nutritionist bij Provimi. Het natte weer van juli – de op één na natste sinds 1906 – heeft het graslandmanagement op veel bedrijven behoorlijk op zijn kop gezet.

De graszode werd met name in het westen erg zompig, hetgeen een gewas opleverde met bijzonder lage drogestofgehalten. 'Bij veel regen kan het drogestofgehalte van vers gras, inclusief ahangend water, dalen tot onder de tien procent. Normaal gesproken is dat zestien procent', vertelt Hofstede. Directe gevolgen voor de diergezondheid heeft dat niet. Een koe zal wel extra moeten eten om nog voldoende droge stof binnen te krijgen en zo haar melkproductie op peil te houden. Bij onbeperkt weiden zonder bijvoeding loopt dat met dermate lage drogestofniveaus op tot 150 kilo product per dag. Hofstede: 'In theorie is dat

kg ds opgenomen gras	kg krachtvoer
18	5,3
17	6,4
16	7,4
15	8,5
14	9,6
13	10,6

Tabel 1 – Compensatie voor lagere grasopname met krachtvoer bij een nieuwmelkte koe met 38 kg melk per dag (bron: Van der Ham Veevoeder)

mogelijk, maar de vochtige grond bederft de smakelijkheid en reuk van het gras, met name op veengronden. Een koe graast eigenlijk meer met de neus dan met de bek.' Het gevolg laat zich raden: een dalende melkproductie. 'Met name het eiwitgehalte gaat onderuit omdat de energievoorziening in de pens onvoldoende is.'

Tabel 1 geeft een indruk van de hoeveelheid krachtvoer die nodig is om een dalende grasopname te kunnen compenseren.

Ongezonder is het slappe gras niet direct, maar in een volledig grasrantsoen ligt het risico van pensverzuring wel op de loer. 'Een tekort aan structuur zorgt ervoor dat de pens minder beweegt, terwijl er wel suikers worden afgebroken. Hierbij komt azijnzuur en boterzuur vrij. Bij grote hoeveelheden suiker kan dit zo snel gaan dat de productie van zuren groter is dan de afvoer ervan. Hierdoor daalt de pH in de pens en ontstaat pensverzuring.'

Indirect heeft deze situatie volgens Hofstede ook gevolgen voor de klauwgezondheid. 'Een verzuurde pens geeft gifstoffen af aan de bloedbaan, die de aanmaak van gezond hoornweefsel verstoren. Ik verwacht dat bevangenheid een probleem zal vormen op bedrijven die een tekort aan structuur voerden tijdens de natte zomermaanden. Want bevangenheid treedt pas na zes weken op.'

Gras is compleet

ASG-onderzoeker Gert van Duinkerken benadert de vraag over hoe gezond gras nog is voor modern melkvee vanuit een heel andere hoek. 'Uit bedrijfseconomisch oogpunt is gras het meest gezond. Als je de waarde van gras afzet tegen de kosten van de teelt, dan scoort gras het hoogst van alle gewassen. Bovendien is gras als een van de weinige ruwvoersoorten van zichzelf een heel compleet voer. Het bevat energie, eiwit en de meeste mineralen en spoorelementen.'

In juli 2007 was het de hele maand nat,

vorig jaar was het te heet. Door deze wisselingen slaagt niet elke veehouder erin om een constant (gezonder) grasaanbod te verzorgen. Onbeperkt weiden is volgens Ieuwe Hofstede een vak apart. 'Maar het is ook een uitdaging om met uitsluitend gras als ruwvoer een hoge productie te realiseren', stelt Camiel Verhagen, bedrijfsadviseur rundvee bij Van der Ham Veevoeder. Volgens hem zijn voldoende structuur en voldoende glycogene energie in het aanvullende krachtvoer de belangrijkste parameters als melkvee het uitsluitend moet stellen met gras.

'Het komt voor dat veehouders beter melken van een kuil met een lagere vem of dve omdat het gras dankzij voldoende structuur beter wordt benut. Pensbacteriën verteren het gras beter wanneer prikkeling de pens extra stimuleert tot samentrekken. De structuurwaarde van kuilgras moet daarom boven de drie uitkomen. Als het winterrantsoen volledig bestaat uit kuilgras, dan geef mij de kuilen maar die tijdens de eerste week van mei gemaaid zijn. Die melken beter dan de snelle aprilkuilen van dit voorjaar.' Verhagen meent dat het risico op pensverzuring bij de aprilkuilen relatief groot is door een

tekort aan structuur in combinatie met hoge suikergehalten. De adviseur benadrukt dat te zwaar maaien evenmin voordelig is. 'Boven de 3500 kg droge stof per hectare wordt het gras zo grof en traag verteerbaar dat het in voederwaarde tekortschiet.'

Sturen met krachtvoer

Dat geldt bijvoorbeeld voor de kuilen die na de druilerige julimaand gemaakt zijn. Die zullen zowel qua smaak als voederwaarde tegenvallen. Hofstede: 'Het is gras dat al drie weken eerder gemaaid had moeten zijn. De enige manier om ervan te melken is toch bijsturen met krachtvoer. Glycogene energie – bijvoorbeeld mais of granen – is het belangrijkste.'

Los van de voederwaarde delen beide specialisten de opvatting dat te grof gras minder snel een stoornis oplevert dan een gewas dat te slap is geoogst. Verhagen voegt toe dat het rantsoen

in zijn totaliteit bepaalt hoe gezond het is: 'Zowel met honderd procent gras als met veel mais is een goed rantsoen samen te stellen. Kies je voor uitsluitend gras als ruwvoer, dan luistert het wel heel nauw met de voederwinning.' De adviseur doelt op zowel voldoende structuur, voederwaarde als smaak aan het voer. 'Wie kiest voor uitsluitend gras als ruwvoer en bijvoorbeeld erg kort maait of inschaart, loopt kans op het voeren van een overmaat aan eiwit en ureum. Dat zorgt voor te hoge ammoniakniveaus in het bloed, waardoor de vruchtbaarheid afneemt.'

Tijmen van Zessen

Jongvee jonger dan een jaar verliest gewicht bij weidegang

Hoe gezond is weidegras voor jongvee? Hoewel de groei een aandachtspunt vormt, is weiden voor jongvee een gezonde zaak, stelt Ieuwe Hofstede, nutritionist bij Provimi. 'Als ze maar goed op de mest blijven is er niets aan de hand. Weiden vraagt om een aantal spelregels. Belangrijk is om op tijd op te stallen, de

conditie te beoordelen en te zorgen voor een goede mineralenvoorziening. Voor jongvee jonger dan een jaar is met uitsluitend vers gras geen maximale groei te behalen. 'Die groeien wel in het haar maar onvoldoende in het lichaam.' Provimi heeft proeven gedaan met jongvee dat gedurende acht weken buiten

liep. 'De dieren die jonger dan een jaar waren kwamen veelal met een lager gewicht op stal dan toen ze er uit vertrokken waren. Indien nodig kan met bijvoeding nog een deel van de groei worden ingelopen, bijvoorbeeld via het verstrekken van krachtvoer of mais in de weide.'

